5240/2

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II Informacyjny

Ew.8 № 47583/II

Poczta polowa 53 23/X *1920 r.*

45
5240

TAJNE

Do

Generalnej Adjutantury Naczelnego Wodza

w miejscu

Przesyła się w załączeniu do wiadomości odpis raportu p.o. Attache Wojskowego w Paryżu Nr.230/P z dnia 9 października 1920 r.

1 załącznik.

I-szy Zastępca Szefa Sztabu Gen.
KULINSKI m.p.
Generał-porucznik

za zgodność:

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
L. Dz. 5270 dnia 29/X 1920 r.
2
załącz. Wydział

Otrzymują: Generalna Adjutantura Nacz.Wodza.
Minister Spraw Wojskowych.

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

Zakł. Graf. Nacz. Dow. № 1682. 10000. 3.9.20.

161

POSELSTWO POLSKIE
W PARYŻU
ATTACHÉ WOJSKOWY
4, Rue de Chemeilles (7e)

Nº 230/P

Paryż, dnia 9 Października 1920.

TAJNE

Do

Oddziału II.

Naczelnego Dowództwa W.P.

W WARSZAWIE.

Jako dopełnienie do ostatniego mojego raportu za Nº 224/P. o pertraktacjach pomiędzy angielskimi grupy Churchill'a i ukraińską grupą, przedstawioną przez Markotuna meldaję na podstawie zebranych informacji, że LLOYD GEORGE i jego stronnictwo odnoszą się nazewnątrz z znacznie większą rezerwą do ruchu ukraińskiego i zdają się nim mało interesować. Jest to w każdym razie zdanie oficjalnie wypowiadane przez tutejszego pułk. ang. KISCH'a który twierdzi, że samodzielna Ukraina jest absurdem i że, w kwestjach ukraińskich, można albo stać po stronie bolszewików, albo WRANGLA, który jednakowo odrzuca ideę samodzielności Ukrainy.

Zdaje się jednak, że jest to tylko pozorne i że obecnie, pod wpływem kół finansowych, zaznacza się w polityce angielskiej nowa tendencja mająca na celu utworzenie państwa z Ukrainy i Galicji Wschodniej, które pozostawałoby pod wpływem, lub protektoratem angielskim.

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

Idea ta jest opracowywana na gruncie londyńskim przez galicyjską delegację, w skład której wchodzą Eug. PETRUSZEWICZ, GROTTER, SIMENS, KSIĄŻEK i PANEJKO.

Ludzie ci są dobrze widziani w stronnictwie LLOYD GEORGE'a, gdzie wierzą ich wpływom w Galicji Wschodniej i zdolnościom organizatorskim.

Przytem perspektywa otrzymania znacznych koncesji na eksploatację przyrodzonych bogactw Galicji Wschodniej, które "haliczanie szczodrze obiecują, specjalnie wpływa na przychylność dla tej koncepcji angielskich kół finansowych i zjednywając te wpływowe sfery, czyni z nich cennych sprzymierzeńców.

To tłómaczyłoby poniekąd wrogie stanowisko Anglji względem Polski w kwestji Galicji Wschodniej.

Z grupą powyższą sympatyzują i udzielają jej poparcia swego przedstawiciele kooperatyw ukraińskich: w Londynie Sergiusz SIDORENKO i ks. LOBANOW ROSTOWSKI w Paryżu zaś TIMOSZENKO i IRAJEWICZ, którzy przedtem należeli do stronnictwa PETLURY.

Należy zauważyć, że MARKOTUN jeździł do Londynu przed wyjazdem do WRANGLA i nietylko, że rozmawiał z grupą Churchill'a, lecz nawet miał otrzymać za pośrednictwem CZAJKOWSKIEGO subsydja od rządu angielskiego.

Zapewniono mnie jednak na podstawie ostatnich informacji, że do żadnych konkretnych rezultatów roz-

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

mowy nie doprowadziły, i że naogół nie należy przeceniać faktu otrzymania subsydjum, ani brać zbyt poważnie rozmów grupy Markotuna z Churchill'istami.

Natomiast faktem jest, że pomiędzy grupą ukraińską Markotuna i tutejszemi przedstawicielami WRANGLA panuje zupełne porozumienie i uzgodnienie pracy jakoteż zapewniono mnie, że Markotun otrzymuje od tutejszego przedstawiciela WRANGLA stałe subwencje pieniężne.

Wysuwając ideę Ukrainy, połączonej z Rosją na zasadach federalizmu, Markotun opiera się:

1) na grupę ukraińską b. "protofisa" przedstawiającą interesy dużego przemysłu i handlu (GERBEL, GUTNIK, RZEPECKI, ROMANOW),

2) na prawy odłam "chliborobow (WISZNIEWSKI, Igor KISTIAKOWSKI),

3) częściowo na grupę Szemeta,(centrowey grupy "chliborobow") z którą są jednak rozbieżności w kwestji praw języka ukraińskiego i większej niezależności Ukrainy od Rosji w zakresie jednak tylko jej praw federalistycznych;

4) na partję "Młodej Ukrainy" ktora miała się utworzyć konspiracyjnie w Odesie.(Informacja ta wymaga jednak potwierdzenia).

Stosunki Markotuna do atamana Machno, który się do niego przychylnie odnosi, nie mają jednak nic konkretnego i podobno Markotun miał zamiar skorzystać

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

ze swej jazdy do WRANGLA, aby porozumieć się z atamanem Machno i pozyskać go zupełnie dla swej polityki i jednocześnie doprowadzić do politycznego porozumienia pomiędzy Machno i WRANGLEM.

Zapewniono mnie, że dotychczas pomiędzy WRANGLEM i MACHNO istnieje tylko porozumienie wojskowe, charakteru czysto pasywnego t.j., że tylko jeden drugiemu nie przeszkadza w jego operacjach przeciwko bolszewikom. Oddział MACHNO ma się składać z 20.000 słabo zorganizowanych partyzantów, którzy są raczej uzbrojonymi chłopami niż żołnierzami.

Pozatem grupa Markotuna utrzymuje stały kontakt z SKOROPADSKIM:

1) via Szwajcarja, przez swego agenta Mejendorff'a przebywającego w Zurychu, dokąd niedawno jeździła żona CYTOWICZA, jak również przez agentów SKOROPADSKIEGO, STEPANKOWSKIEGO i BACZYNSKIEGO, wydawców gazety "l' UKRAINE" (w Lozannie),

2) via Wiedeń, gdzie wysłańcy Markotuna spotykają się z wysłańcami SKOROPADSKIEGO, BAZYLIM, KOCZUBEJEM i ZIELENIECKIM.

Sam SKOROPADSKI często jeździ z Berlina do Wiednia i Szwajcarji.

Zasługuje na szczególną uwagę fakt, że ostatniowiek grupa MARKOTUNA pozostaje w ścisłym kontakcie z SKOROPADSKIM, tutejsze wranglowskie oficjalne koła, fakt ten usilnie dementuje i wyraźnie unikają rozmowy na ten temat.

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

Sądzę, że wytłomaczenie tego należałoby szukać w obawie kół wranglowskich skompromitowania się przed francuzami, przez utrzymywanie stosunków z Berlinem i tamtejszemi prawicowemi kołami rosyjskiemi. A zatem kontakt ten utrzymywałby się drogą pośrednią przez MARKOTUNA i SKOROPADSKIEGO, zacierając jednocześnie starannie wszelkie ślady.

Zapewniono mnie również, że istnieje starannie ukrywany kontakt pomiędzy WRANGLEM i Berlinem, jak również przekonanie w otoczeniu WRANGLA, że odrodzenie Rosji musi być oparte na pomocy Niemiec z któremi Rosja powinna mieć wspólną granicę. Wszystkie umowy, które teraz WRANGEL podpisuje i zobowiązania, które daje bałtyckim państewkom i Polsce, będą zerwane, gdy tylko Rosja wzmocni się: "albowiem pomiędzy Rosją i Niemcami niema miejsca dla małych państewek i Polski, historja której najlepiej świadczy, że jest niezdolną do samodzielności".-(zdanie wygłoszone przez generała KIREJA, szefa polityczno-ekonomicznego wydziału w sztabie WRANGLA).

R.

Charakterystyczne jest, że ostatniek SAWINKOW podporządkował się WRANGLOWI tutejsze koła sawinkowskie nie utrzymują żadnych stosunków z kołami wranglowskiemi i formalnie nie uznają przedstawiciela WRANGLA.

Przyczyna tego leży w nieufności do WRANGLA i jego polityki, która kwalifikują li tylko zręcznym manewrem, a nie polityka wypływającą z szczerych przekonań demokratycznych.

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

Panuje przekonanie, że WRANGEL, jeżeli dojdzie do Moskwy, wnet zmieni front, zaprowadzi biały teror i będzie szukał oparcia na Niemcach dla utrwalenia swego rządu i odzyskania dawnych granic.

W tutejszych kołach sawinkowskich uważają, że podporządkowanie się Sawinkowa WRANGLOWI jest tylko zręcznym manewrem. Sawinkow, mając za sobą pewne i oddane mu oddziały wojskowe, chciałby podobno tą drogą skuteczniej neutralizować wpływy na WRANGLA reakcjonistów rosyjskich i uchronić Rosję od białego teroru w razie zwycięstwa WRANGLA.

Sprawy rosyjskie, a właściwie WRANGEL, na którym Francja oparła całą swoją wschodnią politykę skupia na sobie w dalszym ciągu całą uwagę Quai d'Orsay, które gra na niego en plein, widząc w jego zwycięstwie jedyną możność odzyskania francuskich miljardów.

Pozostając w tej płaszczyźnie kwestja rosyjska wyklucza wszelkie koncepcje samodzielnej Ukrainy, któraby zmniejszała płatniczą zdolność Rosji, to też działacze ukraińscy nie znajdują w tutejszych kołach politycznych poparcia dla swych planów.

Są oni tutaj raczej tolerowani niż uznawani. Dla wyżej wyłuszczonych motywów, kwestja podpisania pokoju pomiędzy Polską i bolszewikami, o czem doniosły dzienniki, aczkolwiek ani koła francuskie, ani my oficjalnego potwierdzenia nie mamy, wywołała duże zaniepokojenie w wojskowych i politycznych kołach francus-

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

kich. W licznych artykułach które wiadomość ta wywołała na łamach gazet tutejszych przebija nieskrywana obawa o los WRANGLA, a z nim polityki Quai d'Orsay.

Nowy projekt ustawy poborowej, o którym donosiłem w jednym z raportów swych w sierpniu r.b., został ostatecznie opracowany i przedłożony przez Ministra Wojny Izbie Deputowanych.

Główne zasady tego projektu są następujące: Służba obowiązująca trwa 2 lata, a nie 3, jak dotychczas. Powołanie roczników odbywa się w kwietniu roku, w którym poborowi kończą 21 lat, co opóźnia o 6 miesięcy faktyczny zaciąg. Dotychczas zaciąg miał miejsce w listopadzie. Wojskowa powinność trwałaby 30 lat według następującego rozkładu:

2 lata w służbie czynnej

18 lat w rezerwie armji czynnej

10 lat w armji terytorjalnej.

Projekt ten kasuje rezerwę armji terytorjalnej, jak również wszelkie odroczenia. Natomiast ulgi są przyznawane poborowym, mającym liczne rodziny.

Poborowi należący do rodzin składających się z 6 osób, mają być zwalniani po pewnym okresie służby czynnej.

Żołnierz żonaty i obarczony rodziną korzysta z tych samych ulg służbowych, które przysługują synowi rodziny, składającej się z 6 członków.

Rezerwista, ojciec czworga dzieci zalicza się automatycznie do armji terytorjalnej.

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

Meldnję, że zaczynają zgłaszać się u mnie oficerowie i żołnierze, którzy podczas walk pod Warszawą przeszli do Prus Wschodnich i po rozbrojeniu przez Niemców, byli internowani a następnie uciekli z obozów koncentracyjnych.

Kilku, którzy się do mnie zgłosili po dokładnem sprawdzeniu legitymacji, oddałem do dyspozycji Wojskowej Misji Zakupów, celem odesłania do kraju drogą morską w charakterze konwojerów.

II. Oddział Sztabu N.W. został powiadomiony przez gen. DEGOUTTE, dowódcy nadreńskiej okupacyjnej armji francuskiej, że zjawiają się liczni oficerowie i żołnierze polscy, którzy uciekli z obozów niemieckich.

Wobec tego, że gen. DEGOUTTE będzie wysyłał ich do mnie i że znaczna wojskowi ci są zupełnie obdarci i bez środków, upraszam o wyznaczenie mi odrębnego kredytu w sumie 25.000 fr., lub otwarcie mi takiego kredytu w Misji Zakupów, dla wydawania zapomóg i zapewnienia powrotu do kraju tych wojskowych.

Attaché Wojskowy
Z rozkazu Zastępca
Rotmistrz

(Dowbor)

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York